

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

110. An qui sine cœna accepta dormire non valet, teneatur mane collationem sumere, cœnam ad noctem differendo? Vel an in tali casu non teneatur quis ieiunare? Ex p. 1. t. 9. r. 51.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

4. Notandum est etiam, quod Portel. in addit. ad
dub. regni. verb. Ieiunium, n. 10. putat, spatium medie
horæ non esse magnam interruptionem, vt non possit
quis redire ad cenam, nisi (addit) quod manducauit,
esse sufficiens ad sustentationem ieiunij: nam non
posset iterum comedere absque fractione ieiunij.

RESOL. CVII.

An frangat ieiunium, si quis, urgente aliquo negotio, per
longum tempus interrumpet prandium?
Et quod sit hoc tempus longum? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4.
Ref. 64. alias 62.

1. Negatiue respondet Pater Pasqualigus, decis.
1.1. n. 5. & 6. docens nullo modo frangi ieiunium,
etiam si (urgente aliquo negotio) vsque ad no-
cturnum prandium interruptatur. Ratio eius est; quia,
cum illa interruptio, licet satis longa, non sit volun-
taria, sed ex necessitate; secunda comestio censetur
paris, & complementum prioris comestionis, qua
imperfecta fuit relicta. Sed ego alibi cum pluribus Do-
ctoribus exillimauit verè frangere ieiunium, illum, qui
per longum tempus, ad arbitrium boni viri prandium
interrumpet.

2. Sed notissimè Pater Leandrus de Præcept. Ecclæs.
p. 1. q. 1. 33. sub distinctione respondit, quod il-
le, qui etiam ob iustam causam interruptit per am-
plius quam per duas horas prandium, seu cenam, non
posset absque violatione ieiunij ad ipsam complendam
redire, si comedens aliàs in prima comestione sumpsit
cuius quantitatem sufficientem ad ieiunium toleran-
dum; quia hoc tempus in hoc casu, sufficientissimum
videatur ad diuidendas omnino illas comestiones; &
consequenter ad violandum ieiunium, vt expresse do-
cet Lessius, lib. 4. cap. 1. num. 11. vers. Inferitur quarto.
Qui verò per minoris temporis spatium interrumpet,
nullo modo violaret. Ita Leandrus, qui citat San-
ctum Angles, & Ludouicum de San Iuan: Et huic opi-
nioni etiam ego adhaereo; quod non audeo facere cum
fuerint Patris Pasqualigi; contra quam sic notissi-
me etiam aliter Pater Martinus de San Ioseph in Mo-
nitione Confessor. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio, num. 10.
[Et] que in die de ayuno, auendo comenzado à comer,
le leuanta dexando la comida por alguna ocasion de
negocio, con animo de boluer à comer puede acabar el
negocio, y boluer à comer, como la interrupcion no
sea tan larga: que se iuzgue por dos comidas; porque
razonablemente se continua comida, aunque se interrump-
pa por espacio de vna hora. Trullenchez, lib. 3. tom. 1.
cap. 7. dub. 6. n. 1. Lessius, l. 2. cap. 4. dub. 13. numero 11.
Bonomina de Præcept. Ecclæs. disp. vltim. punct. 1. n. 10.
Billuicus, tom. 1. tract. 27. cap. 2. n. 41. Nauarvus, cap. 21.
num. 1. Reginaldus, 1. tom. lib. 4. num. 177. Caietanus,
in summa, verb. Ieiunium. Villalobos, tract. 2. diffie. 6.
n. Toletus, lib. 6. cap. 2. num. 5. Sanch. in selectis, q. 52.
n. 4. qui citat Angles in floribus, de Ieiunio, disp. 9. de
vna comestione, art. 12. diffie. 1. que dizen ambos, que
puede boluer à comer, aunque ayan pasado dos ho-
ras. Huicque Martinus; cui adde Roccafull in Praxi
Theolog. Mor. tom. 2. lib. 3. de Præcept. Ecclæs. capite 4.
num. 60.

RESOL. CVIII.

An famuli inservientes Domini frangant ieiunium co-
medendo gulose fragmenta ciborum?
Et an seruitores, & lectores ad mensam possint assumere
aliquid ante talem lectionem, & seruitium, licet nullam

habeant necessitatem? Ex part. 4. tract. 4. & Misc.
Ref. 142.

§. 1. Hic casus passim accidit, & ad illum affirma-
tiue olim respondit quidam Confessarius; sed
negatiuam sententiam tenendam esse puto, quam do-
cet Sanch. in opusc. t. 2. lib. 5. c. 1. dub. 2. n. 3. vbi sic affir-
mit: Famuli qui inserviunt mensis dominorum, non
frangunt ieiunium comedendo gulosè ex iis, que de
mensa tollunt, si statim post dominos suos sint come-
sturi, quia totum reputatur vnica comestio, & possunt
illo modo incipere comestionem. Ita ille, qui etiam
antea n. 2. docuerat, seruitores & lectores ad mensam
posse assumere aliquid ante talem lectionem, vel ser-
uitium, non tantum per modum medicinæ, vt possint
debitè exequi officium, sed etiam per modum cibi &
sustentationis, & ad subleuandam famem, licet nul-
lam habeant necessitatem, quia possunt tunc velle in-
cipere comestionem, & finito seruitio, vel lectio-
ne perficere. Hæc Sanchez, satis quidem probabi-
liter.

Sup. hoc sup.
in Ref. 102.
§. Sed hic, à
lio. 7. & seqq.

RESOL. CIX.

An in die ieiunij licitum sit collationem serotinam mane
sumere, & nocturno tempore cenam capere?
Et notatur, quod mutatio talis refectionis, si efficiatur
ex causa iusta, vt v. g. propter studium, propter ali-
quanegotia agenda in die, propter iter, propter lectio-
nem perlegendam, vel sermonem faciendum, propter
vigilias nocturnas, & quid simile, non erit neque pec-
catum veniale. Ex p. 1. tr. 9. Ref. 33.

§. 1. Negatiuam sententiam sub onere peccati mor-
talis docuerunt Azorius p. 1. lib. 7. c. 8. q. 6. Lla-
mas in summa, p. 3. c. 5. §. 26. Fagundez Præcept. 4. lib. 1.
c. 4. n. 16. cum aliis, quia (ait ille) collatio serotina non à
iure, sed à consuetudine introducta est: ergo seroti-
na tantum collatio licita erit, & non matutina, cum
adhuc matutina per consuetudinem non sit intro-
ducta.

Sup. hoc sup.
in Ref. 8. §.
Sed hæc, &
seqq.

2. Hæc sententia est probabilis: sed probabilio-
rem esse contrariam existimo. Dico igitur, sine rationabi-
li causa collationem serotinam mane sumere, esse tan-
tum peccatum veniale. Et ita docet Layman in Theo-
log. moral. lib. 4. tract. 8. cap. 1. n. 10. Fernandez in exam.
Theol. mor. p. 2. cap. 8. §. 3. n. 7. Toletus lib. 6. c. 2. num. 8.
Filliuc. r. tract. 27. p. 2. c. 2. n. 18. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 2.
n. 11. Villalobos in summa; tom. 1. tr. 23. diffie. 7. n. 2. &
alij. Et ratio est: quia ita faciendo non violatur sub-
stantia ieiunij, sed tantum mutatur circumstantia il-
lius cœnule.

Sup. hoc in
Ref. not. pro-
teritate §. Sed
hanc, ante
med. vers.
Dixit in
causa.

3. Notandum est tamen, quod mutatio talis refe-
ctionis, si efficiatur ex iusta causa, vt v. g. propter
studium, propter aliqua negotia agenda in die, pro-
pter iter, propter lectionem prælegendam, vel ser-
monem faciendum, propter vigilias nocturnas, vel
quid simile; tunc, inquam, talis mutatio non erit, ne-
que peccatum veniale. Ita docent DD. citati, quibus
adde Cenedum in quest. canon. quest. 45. num. 6. in fin.
Bejam part. 1. cas. 3. Naldum in summa, verb. ieiunium,
num. 8. Mollesium in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 5. num. 37.
& alios.

RESOL. CX.

An qui sine cœna accepta dormire non valet, teneatur
mane collationem sumere, cenam ad noctem diffe-
rendo?

Vel

Vel an in tali casu non teneatur quis ieiunare? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 51.

Sup. hoc sup. in Ref. 8. §. vlt. cursum ad medium.

Negatiue responderet Sancius in suis select. di. sumpta collatiuncula. Sed hoc mihi non placet. Alia ratio mihi arridet, quam etiam ipse affert, & est: quia non obligatur aliquis ordinem refectionum peruertere: sed tunc poterit se communi hominum consuetudini aptare. Igitur in tali casu non tenetur quis ieiunare, vt docet Caietanus verb. ieiunium cap. 2. Lopez in instrum. p. 1. c. 111. Filliucius tom. 2. tract. 27. c. 6. n. 130. Ludouicus de S. Iuan in sum. p. 1. tract. de ieiun. art. 6. & alij.

RESOL. CXI.

In Vigilia Resurrectionis, & Pentecostes, an collatio serotina possit fieri in maiori quantitate? Et docetur in Vigilia Natiuitatis Domini posse fieri in quantitate sexdecim vnciarum. Et quid, si ieiunium Iubilaei cadat in praedicta Vigilia Natiuitatis Domini? Et an in praefata Vigilia Natiuitatis Domini ex fructibus sine conferuis possit collatio serotina sumi sine mensura, & vsque ad saturitatem: idque in casu: quo etiam Vigilia incidat in Sabbatho, & dies Natiuitatis Domini in feria secunda? Et an haec consuetudo vigeat in Hispania etiam inter Religiosos? Et notatur, si ieiunium reddat inhabiles ad canendum Musicos, & cantores excusari a ieiunio, non solum pro seruitio Ecclesiae, sed etiam pro solatio Principis.

* Alibi in Resolutionibus quae hic sunt inf. §. 1. & in Ref. 114. §. 2. in fin. & in Ref. 115. §. Notandum in princip. & superius in tr. 4. Ref. 24. §. 1. Et pro Religiosis in hoc casu contentis etiam in hoc textu in Ref. 1. huius not. §. Sed, & in Ref. 4. §. Notandum, ad lin. 7. & in Ref. 5. §. 2.

§. 1. Posse hoc fieri in quantitate vnciarum sexdecim in Vigilia Natiuitatis, ego alibi docui, & magis ample loquitur nouissimè Martinus de San Ioseph in Monita Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio, n. 3. vbi sic ait: [En la Vigilia de Nauidad ha introduzido la costumbre, que se puedan hartar los que hazen colacion de frutas, y conseruas, y cosas semejantes, como no se coman manjares demas sustancia, como los que se suelen comer a medio dia. Sed me citato affert aliquos docere, que esta costumbre no ha preualcido entre Religiosos. Verum non deferam hic apponere verba Patris Pellizzarij in Manual. Regular. tom. 1. tract. 5. cap. 5. numero 12. sic me citato, afferentis: Adde quod attinet ad refectionunculam sumi solitam in Vigilia Natiuitatis Domini, Doctores communiter ampliare eius quantitatem, nixos communi Fidelium vsui vbique inducto; vt duplò maior solito fiat refectionuncula. Quare Fagundez ait, quod cum iuxta mentem Suarez ordinaria collatio 8. vncias habere possit ex fructibus, & pane, aut dulciaribus; in Vigilia Natiuitatis licet bit sumere 16. vncias, plus minus. Sancius vero in selectis, disp. 52. num. 10. ait in praefata Vigilia ex fructibus, siue conferuis, posse sumi vsque ad saturitatem: idque etiam in casu, quo Vigilia incidat in Sabbatho & dies Natiuitatis in feria secunda, cum etiam tunc Vigilia in Sabbatho celebretur, nec amplior refectionuncula negari debeat ex eo quod inter Vigiliam, & Festum Natiuitatis mediet dies Dominica; quamuis tandem concedat Sancius num. 11. summentem in tali casu refectionunculam adeo magnam violare ieiunium, vt potè exigens ex essentia sua vnicam comestionem sine peccato tamen excusante con-

Et pro casu, quo Vigilia incidat in Sabbatho, &c. inf. in Ref. 114. §. 2. & i. Ref. 115. §. Notandum, & in Ref. 112. §. 2.

fuetudine quam ipsemet Sancius addit, numero 10. vigeret in Hispania, etiam inter Religiosos, & conferuis absque mensura. Ita Sancius, non dissentiente Sanchez qui lib. 5. consil. cap. 1. d. 26. admittit in peruiugio Natiuitatis posse sumi collationem duplò maiorim, imò & triplò: idque etfi Festum Natiuitatis contingat in Feria 2. & eius Vigilia in Sabbatho. Idem sentit Diana par. 1. tract. 9. resolut. 35. Azorins p. 1. lib. 6. c. 8. quast. 8. alijque docti recentiores. Hucvique Pellizzarij.

2. Sed difficultas est an idem dicendum sit de Vigiliis Paschatis, Resurrectionis, & Pentecostes: & affert firmatiue responderet noster Pater Pasqualigus in praxi de ieiunio, decis. 93. num. 2. & 3. & nouissimè Leandrus, de praecip. Eccles. tract. 5. disp. 4. q. 18. & 19. quia nimirum tale ieiunium est ieiunium laetitiae. Laetitia enim Paschatis incipit in ipsa Vigilia, in qua non preparatio ad Festum Resurrectionis, sed ipsa Resurrectio celebratur, cantatur Missa solemnis in paramentis albis, cantatur, Alleluia, cantatur Hymnus Exultet, & omnia plena sunt laetitia, vnde etiam ieiunium debet esse mixtum laetitia, atque adeo cum ampliori refectionuncula vespertina. Idem quoque ob eandem rationem dicendum puro de Vigilia Pentecostes; nam ieiunium quoque ipsius est ieiunium laetitiae, sicut dies ipse Vigiliae. Vnde est Vigilia priuilegiata, non secus ac quaelibet alia, & quodammodo incipit in ipsa solemnitas Festi subsequuturi, & proinde celebratur Officium cum paramentis rubeis, quae omnia indicant solemnitatem specialem coniunctam cum quadam specialia laetitia.

3. At, vt verum fatear, non possum adherere hinc opinioni: nam in his casibus id tantum licetè possimus, quòd consuetudo nobis permittit, vt communiter obseruant Doctores, sed in Vigiliis Paschatis & Pentecostes consuetudo non permittit maiorem quantitatem, quam solitam: Ergo tantum illam sumere possumus. Et ita nostram sententiam nominatim contra Pasqualigum tenet nouissimè doctus, & amicissimus Pater Gregorius Gobat ex Societate, de Iubilaeo duplici, cap. 28. num. 208. vbi sic asserit: Talis vespertina collatiuncula permittitur pro Iubilaeo, qualis pro die ieiunij currentis; nam Bulla nullam hic faciunt restrictionem, & vt paulò ante dixi, non impetrant nisi commune, seu vulgare ieiunium. Vnde, si ieiunium Iubilaei cadat in Vigiliam Natiuitatis Domini, fas erit duplò, aut triplò maiorem ex bellatari refectionunculam sumere, quam alias; quia ex multorum sententia tanta permittitur illo die; & censet Pasqualigus in praxi ieiunij, decis. 93. eandem quantitatem permitti in Vigilia Paschatis, & Pentecostes, eò quòd haec sint etiam Vigiliae laetitiae. Sed nisi hinc rationi suffragetur alicubi recepta consuetudo, admittenda non est, quandoquidem tota vespertina collatiunculae ratio, & modus pendet non tam à iure scripto, aut ratione, quam à consuetudine. Ita ille, & ego.

4. Nota hic obiter si ieiunium reddat inhabiles ad canendum Musicos, & Cantores excusari à ieiunio, & nota etiam in Hispania fuisse consultum. Ratio est, quia hoc officium est pium in seruitio Ecclesiae, & magni operis laboris. Et addit, Presbyteros, causa conseruandae vocis, posse in Quadragesima venci ouis, quia non est adstrictus quis causa Ieiunij diminutè suum officium. Et ita docet me citato Ioseph Roccafull, tom. 2. de Praecip. Ecclesiae lib. 1. cap. 9. numero 181. & me citato Leandrus, tom. 3. de Praecip. Ecclesiae tract. 5. disp. 8. quast. 126. & me citato Pasqualigus in Praxi de Ieiunio decis. 338. & me citato Martinus de San Ioseph in Mon. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 12. num. 11.